

het Woord

een held,

hert door-
minne waar-
staan. Laat
r misbruik
en schapen
naan: „Tot
loort neemt

geuzenlied.
Herder der
is zien, die
uwe bevrij-
d met het
de strophe
achtergrond
duchtenden
ontvangen,
ergetrokken
op het slag-
heeft geen
„zijn arme
en klassiek,
23 — maar
der zielen”,
t sluimeren
H:4). Daar-
enheid van
ing met Is-
i voor dien

„Tsal hier
erste, arme
oden (Dirk
g van rijke
es van den

het Woord,
Heere als
worden dan
eft, in poli-
reden. Dien
dood voor
le zoo niet
lie in trouw
sche herder
volgving ten

dit lied —
Niet alleen
een dicht-
at der Ver-
I zou wor-
g van den
zijn volk,
ons volks-
ofsheld, die
ert het, dat
Kerk maar

st het volk
sch spottijk
cholen hoe-
sse blaafjes
lentie” ver-
lazen” wer-
den Prins

de ziel ge-
kt waarlijk
ook feiten.
Marnix van
kelijke aan-
eel uit van
vertrouwen
ar later, in
reformeerde

comen

len schoon-
ijn Psalm-
allingschap
hij ze, naar
ort daarom
toe ik ook
eken. De
(met Coster)
ult hier in
door:

st u my?
rby?
c voor dy

er crachten
niet achten
achten

ts gebied
liet

Dies hebben ook op dyne macht grootdich
Ons ouders vry vertrouwt: end du genadich
Habs, Heer, verlost uyt alle lasten smadich
In haren noot.

Is dit niet de majesteit van het Woord, dat ge in poëzie, die zoo sterk gebonden is naar inhoud en vorm, in vers na vers trillen hoort de stem der bewogen geloofsverzekerdheid? En is die stem niet hier het schoonst? Dit is onmiddellijk op God gerichte schoonheid en daarom de meest zuivere, de meest volle. Kunst, godsdienst en moraal zijn bij den waarachtigen calvinistischen kunstenaar niet gescheiden. —

Na Datheen, heeft Marnix hier de Fransche psalmen van Marot en de Bèze opnieuw nagevolgd. Maar had Datheen direct uit het Fransch vertaald, Marnix vertaalde eerst uit het Hebreeuwsch, in proza, en daarna, met denzelfden strophe-vorm en hetzelfde aantal lettergrepen als het Fransche voorbeeld, in poëzie. Hij vertaalde dus regelrecht uit den grondtekst, die hem, den geleerden humanist, boven alles ging. Getuige het Grieksche Nieuw-Testament, dat hij steeds bij zich droeg en de Hebreeuwsche en Grieksche teksten, welke hij in de alba amicorum zijner geleerde vrienden schreef. En niet minder zijn raad, om adellijke jongelieden de brieven van Paulus in het Grieksch te laten leeren. — Bij Datheen vond de humanist Marnix het oorspronkelijke woord onteerd, en de Calvinist Marnix het Woord Gods ontviid, aldus terecht Dr W. A. P. Smit. Daarom ook heeft hij voor de invoering van zijn vertaling en berijming zoo hartstochtelijk gestreden. Deze strijd heeft zelfs een jarenlange verwijdering van de kerken ten gevolge gehad, zoo ernstig, dat hij verzuchtte: „Ik zal mijn best doen te zwijgen en God bidden”.

Ongeveer twaalf jaren heeft Marnix aan zijn berijming gewerkt, voor hij die in 1580 den kerken voor het eerst aanbood, maar daarna is hij er tot aan zijn dood mede bezig geweest, ze steeds omwerkend, al strenger; daarbij steeds meer eigen gevoelens isoleerend van het Woord. Het Woord moest in de berijming even soeverein zijn als in de proza-vertaling!

Het is ook weer om diezelfde reden, dat deze dichter bij de gratie Gods tegen gezangen-in-de-kerk ageerde. De door Datheen berijmde gebeden, welke in de uitgave van 1580 ook, in eigen vertaling, zijn opgenomen, zijn in de tweede editie, van 1591, weggelaten. In de kerk alleen het Woord Gods; de Psalmen en berijmde Schriftgedeelten. Toch moet dit historisch verklaard worden. Het z.g. schriftuurlijke lied, het vrije geestelijke lied, was niet los te maken van zijn Doopersch verleden! En sinds de beruchte uitspattingen te Munster waren de Doopers van allerlei slag zoo verdacht, dat men het vrije lied in de kerk niet dulden kon; de historie had het gevaar daarvan bevestigd. —

Het liedboek van de Calvinisten bleef echter de Psalmbundel van Datheen. Bij de hagepreken waren die hartstochtelijk geschreven Psalmen het volk als in het hart gegrift. Geschreven in een doorgaans slechte rederijkerstaal vol stoplappen, eigenlijk niet meer dan een sterk rhythmisch proza, geven ze hier en daar blijk van felle beweging. Wie eerlijk wil vergelijken, zoek het beste. Psalm 79 bv., waarin ge achter de klug-tonen over Jeruzalem's verwoesting zieleleed om eigen verdrukking vermoedt.

Maar leenen de Psalmen van Marnix zich, voor wie even aan de ongewone voornaamwoordelijke vormen went, bij uitstek voor zang (en voordracht!), die van Datheen zijn niet te zingen, zonder elk gevoel voor kunst te beledigen. Zijn rederijvers kent nog niet de regelmatige afwisseling van betoonde en onbetoonde lettergrepen, die het renaissancevers van Marnix biedt.

Vandaar het scherpe puntlicht van den zeer kunstzinnigen calvinistischen dichter Constantyn Huygens, die ook het pleit voerde voor het recht gebruik van het orgel in den eeredienst:

„De Psalmen van Datheen, daer is de wereld
solt na
„Hoe so? 't is 'toudste kind en daarom goed
goed en soet
„De vrôme zijn der mē te vreēn in haer gemoed
„'t Magh wesen, maer ick vrees, 't is al te vreēn,
op God nae —

Marnix had God in Zijn Woord recht willen doen. Het is voor hem een levenswerk geweest. Miskening was zijn loon. Hij heeft de drukkosten er niet van kunnen betalen. Datheens bundel was „toudste kind”; het boekhandelaarsgilde zorgde wel, dat dit zijn rechten hield. En de heeren van de Synode vonden zijn taal te vreemd.

K.

J. BOSCH.

Waardeert gij „De Reformatie”?

Geef het blad dan ook Uw steun door plaatsing van Uw geboorte-, verlovings-, huwelijks- en overlijdensberichten!

DE PERSSCHOUWING

Het driemanschap en onze geestelijke vrijheid.

De Heer H. Algra schrijft in „Friesch Dagblad”:

De Nederlandsche Unie heeft nu in een tweede persconferentie haar bedoelingen nader uiteengezet. Haar bedoelingen, dat wil zeggen, de bedoelingen van de drie mannen, die de leiding van deze stichting hebben.

Het is nu op bepaalde punten niet vaag meer. Het is integendeel volkomen duidelijk. En wij prijzen ons gelukkig, dat wij reeds boven onze eerste opmerkingen als titel plaatsten: bedenkkelijken gevaarlijk.

De Nederlandsche Unie wil geen tijdelijke actie zijn, uit den nood geboren. Zij wil haar volle activiteit als leidster en woordvoerdster van het Nederlandsche volk eerst ontplooiën na den vrede.

En nu is het zeer beslist haar opvatting, dat degenen, die zich bij haar aansluiten, moeten breken met de politieke partij, waartoe zij tot nu toe behoorden. Het is wel niet gevraagd, om dat te doen, maar er is toch duidelijk gezegd, dat het niet te pas komt, wanneer iemand toetreedt tot de Nederlandsche Unie en tegelijk ook nog „een ander ijzer in het vuur houdt”.

Daarmee is duidelijk geworden, wat tot nu toe vaag en zwevend schied.

Wie dus tot nu toe het antirevolutionaire vaandel volgde, zou door toetreding tot deze Unie aan Dr Colijn den scheidsbrief geven. Zou vaarwel zeggen de partij, die hij tevoren liefhad en waar hij zijn krachten aan gaf. Hij zou de oude vlag van onze partij in een museum moeten brengen. De Nederlandsche Unie wil een gewone politieke partij zijn met een eigen program, en met een boodschap aan het Nederlandsche volk: zegt uw partijen vaarwel en treedt toe tot de nieuwe organisatie met haar leiding van boven af. In wezen is er tusschen deze propaganda en die van de N.S.B., wat dit punt betreft, geen verschil. Beide bewegingen willen niet naast, maar in plaats van de bestaande partijen één organisatie. De vrijzinnig-democraten moeten breken met Oud; de antirevolutionairen met Colijn; de Christelijk-Historischen met Tilanus.

Dat is meer dan een kwestie van het volgen van personen.

Dat is een breken met de historie.

En met name voor ons antirevolutionairen is dat een geweldige zaak. Wij hebben Groen gehad als den grondlegger van onze partij. Wij hebben Kuiper gehad als onzen grooten voortrekker. Zij hebben ons hart geraakt, doordat zij ons voorgingen in den geestelijken strijd en ons leerden, dat de politieke strijd niet is een kwestie van rede of opportunisme, maar van de overtuiging des harten. Zij zijn ons voorgestaan in den strijd en hebben met ons geworsteld in het gebed. Niet maar een gebed voor onze organisatie en onze actie, maar een gebed voor ons volk. Dat het mag worden vernieuwd en gesterkt door de beginselen, die ons gegeven zijn in de Schrift.

Kortom, onze strijd was een geloofstrijd. Was het en is het, ook nu. En wanneer er nu drie mannen komen, die zeggen: gij moet, om een goed lid van onze Unie te zijn, uw partij vaarwel zeggen en uw voorgangers verloochenen, dan zijn wij dankbaar, dat wij het heel zeker weten, dat het antwoord van onze mannen zal zijn een besliste weigering. Wij herhalen wat wij Zaterdag zelden: wij volgen geen grijze vanden.

In dit verband hebben wij de R.K. Staatspartij niet genoemd. Het dagelijksch bestuur van die partij heeft haar leden aangeraden, de leiding van het driemanschap te aanvaarden. Of dat bestuur dat gedaan heeft uit gebrek aan zelfvertrouwen, uit argehoosheid of uit wat voor oorzaak ook, wij weten het niet. Het gaat ons ook niet aan. In elk geval zal die organisatie nu moeilijk terug kunnen.

Het meeste verwondert het ons, dat het Chr. Soc. Dagblad, het orgaan van het C.N.V., zijn lezers heeft aangeraden, zich achter het driemanschap te scharen¹⁾. Vroeger ging dit vakverbond zich onthouden op politiek gebied. Het gaf althans geen politieke adviezen. Nu, door het dagblad, wel. En het eerste politieke advies is: schaar u achter de leiding van een driemanschap, dat, zoals nu blijkt, antithetisch staat tegenover de politieke partijen, waartoe het overgrote deel der leden van het C.N.V. behoort. Die leden komen dus voor het dilemma te staan: of het advies van hun leiders in de vakorganisatie in den wind slaan, of hun politieke organisatie den rug toekeren. Het is dringend noodig, dat het bestuur van het C.N.V. duidelijk uitspreekt, wat zijn standpunt is. Na de jongste toelichting van de Nederlandsche Unie moet het kiezen. Als het zijn advies handhaaft, moet het geen voorbehoud maken, dat het driemanschap vraakt en moet het zijn advies verduidelijken, door te zeggen: wij adviseeren u, voor het lidmaatschap uwer partij te bedanken. Is hun bedoeling anders, dan moeten zij onmiddellijk en onomwonden zeggen, dat zij zich hebben vergist.

Intusschen heeft het driemanschap ook op ander gebied zijn bedoelingen verduidelijkt. Het is niet voor een leiderschap van één persoon voor het geheele volk, o.a. omdat er niet een geschikt persoon beschikbaar is. Maar voor de één jeugdorganisatie, die er door samensmelting van alle bestaande jeugdverenigingen moet komen, acht het een eenhoofdige leiding wel mogelijk en gewenscht. Een jeugddictator staat op het programma!

Inmiddels blijkt óók, dat het program er oorspronkelijk anders heeft uitgezien.

Eerst stond er: doelbewuste opvoeding van de

jeugd in nationaal zin, met eerbiediging van de geestelijke verscheidenheid van ons volk. Die laatste zinnede is nu geschrapt.

Het is genoeg.

Niemand onzer mag langer een afwachtende houding aannemen. Laten onze mannen spreken. Voor het forum van het gansche volk zeggen, wat zij zien als onze tank.

Wij blijven strijden voor de geestelijke vrijheid. Dat is voor ons meer dan een leuze. Daarbij kan niemand ons van vaagheid beschuldigen. Wij hebben den schoolstrijd gekend. Wij weten van den strijd voor de vrijmaking der kerken. Wij hebben onze vrije organisaties gebouwd, die zonder overheidssteun door de liefde en trouw van de kleine luyden groot zijn geworden.

En dat werk van onze voortrekkers vraagt van ons maar één plicht: Hou en trouw!

Zie voor wat ons gevoelen betreft, elders in dit nummer.

K. S.

1) Inmiddels ingetrokken.

DE KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Katwijk aan Zee: J. G. Adema te Zuidhorn en J. C. Gilhuis te Mijdrecht.

Noordeloos: Cand. H. H. Groshede, hulpred. te Delft en Cand. A. G. v. d. Stoel, hulpred. te Ameide.

Wassenaar: R. H. Kuipers te Oosthem en H. v. d. Wey te Munnekezijl.

Drietal te:

Nieuw-Beets: Cand. P. G. van Berge, hulpred. te Wassenaar, Cand. J. F. H. van der Bom, hulpred. te Hilversum en Cand. J. de Wal te Bergum.

Beroepen te:

Katwijk aan Zee: J. G. Adema te Zuidhorn.

Nieuw-Beets: Cand. P. G. van Berge, hulpred. te Wassenaar.

Noordeloos: Cand. H. H. Groshede, hulpred. te Delft.

Aangenomen naar:

Glanerbrug: Cand. B. J. A. Streefkerk, hulpred. te Zutphen.

Intrede te:

Wassenaar: Cand. v. d. Bos. Tekst: Psalm 20:8.

Bewoond tot Hulprediker te:

Schiedam (voor de Evangelisatie): Cand. L. Blijdorp, aldaar.

Dr W. G. Harrenstein.

Ingevolge besluit van den kerkeraad der Geref. Kerk van Santpoort is in overleg met de gemeente het beroepingswerk in de vacature van dr W. G. Harrenstein voorloopig stopgezet. Voorts is aanvaard het welwillend aanbod van dr W. G. Harrenstein, leger- en vlootpredikant in algemeene dienst, om de gemeente van Santpoort als haar emeritus-predikant gedurende de periode van stopzetting der beroepingswerkzaamheden in het pastoraal werk te dienen.

Dr Harrenstein heeft reeds een aanvang gemaakt met zijn herderlijk werk in Santpoort's gemeente.

Candidaten tot den Heiligen Dienst.

Het adres van Cand. G. J. Gräfe, hulprediker te Roosendaal (N.-Br.) is thans: Krimpstraat 30, aldaar.

— Daar Dr J. F. v. Hulstijn, Geref. Pred. te Slidderveer, na demobilisatie als reserve-veldprediker, sinds een maand zijn ambtswerk in de gemeente weer verricht, eindigt het tijd. hulpredikerschap van Cand. M. Pos Jr. per 1 Augustus a.s. Na dien datum heeft hij onbeperkte gelegenheid de kerken te dienen. Zijn adres is na 1 Augustus: Parklaan 22, Zaandijk, Tel. 81345.

— Nu Dr D. Ringnalda als reserve-veldprediker gedemobiliseerd is, is het hulpredikerschap van Cand. G. J. v. Kamp bij de Geref. Kerk van Weesp geëindigd. Cand. van Kamp is nu weer iederen Zondag in de gelegenheid om de kerken te dienen; een eventueel beroep zal hij gaarne in overweging nemen. Zijn adres is: Simon Stevinstraat 17, Amsterdam-Oost.

Grafteren wijlen Dr W. Breukelaar.

Op initiatief van de Generale Zittingsdeputaten der Geref. Kerken heeft zich een commissie gevormd, die beoogt op het graf van den bekenden zendingman, wijlen Dr W. Breukelaar te Santpoort, een eenvoudigen grafsteen te plaatsen en Meyr. de Wed. Breukelaar en haar kinderen aan te bieden. Als penningmeester van dit comité zal optreden Dr W. G. Harrenstein, Pinellaan 10 te Santpoort-station, postgiro 12899, die gaarne gelden voor dit doel zal ontvangen.

Dr G. Visé.

Naar wij vernemen zal de beslissing van Dr G. Visé, predikant bij de Geref. Kerk van Emlichheim in de graafschap Bentheim (Duitschland) in betrekking tot het beroep dat hij ontving naar Solo (Ned. Oost-Indië) in verband met de omstandigheden voorloopig worden aangehouden.

Kerkinstituering.

Te Breskens is Zondag 28 Juli onder leiding van Dr D. de Vries te Schoondijke de Gereformeerde Kerk geïnstituëerd. Het adres der Kerk is: D. M. van Melle.

Generale Synode der Geref. Kerken te Utrecht aangevangen.

(Van onzen eigen verslaggever.)

De Generale Synode der Gereformeerde Kerken die in April j.l. haar verdaagde zittingen te Sneek hield, heeft deze Dinsdagmorgen te Utrecht in de Oosterkerk weer voortgezet, ter afdoening van de nog resterende agenda-punten.

Aangezien de voorzitter, dr J. L. Schouten te Amsterdam, 11 Mei j.l. is overleden, werd de zitting door den assessor, dr F. C. Meyer te Rotterdam, geopend.

Hij deed zingen Psalm 74:2 en 15, ging voor in gebed en hield vervolgens appél nominaal. Daarna hield hij de

Openingsrede,

waarin hij er op wees, dat het moderamen krachtens opdracht van Sneek de synode samengeroepen heeft voor een vergadering, waarin de rapporten zullen worden uitgebracht van de commissies aan welke bijzondere opdrachten werden gegeven en waarin voorts moet beraadslaagd en beslist worden over den e.v. verderen arbeid. De tijdsomstandigheden hebben de samenroeping der synode vertraagd. Allen werden sterk aangegrepen door de schokkende gebeurtenissen